

Секція: банківська справа

Данік Н. В.

доцент кафедри фінансів та кредиту

*Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського
м, Миколаїв, Україна*

МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ ОЗДОРОВЧИХ ЗАХОДІВ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку банківської системи України ефективним інструментом санації кредитів має стати робота з проблемною заборгованістю, що проводиться оздоровчим банком, одним із джерел функціонування якого можуть стати державні кошти (при цьому можлива як державна, так і приватна або змішана форми власності цієї спеціалізованої установи).

У своїй діяльності ця установа повинна дотримуватися таких принципів роботи з проблемними кредитами:

- оперативність (з урахуванням стрімкої втрати вартості проблемних активів за умови пролонгації термінів роботи зі стягнення заборгованості);
- дотримання співвідношення «витрати – ефективність» (максимізація економічного ефекту від роботи з проблемною заборгованістю за мінімального рівня витрат);
- послідовність і комплексність (дотримання внутрішньої логіки процесу стягнення проблемної заборгованості з урахуванням інших аспектів діяльності банку, що можуть обмежувати його потенціал);
- конкурентність і прозорість (забезпечення наявності й дотримання чітких критеріїв відбору можливих покупців проблемних кредитів, встановлення ціни таких кредитів на рівні, максимально наближеному до справедливої ринкової вартості) [1].

Вітчизняний досвід подолання кризових явищ у банківській системі свідчить про актуальність для банків відокремлення саме активів.

Тому автор вважає за доцільне використовувати термін «оздоровчий банк» для позначення фінансової установи, яка за своїм економічним змістом виконує функції госпітального, а не перехідного банку [2, с. 76]. Подібна логіка відображена у чинній нормативній базі. Зокрема, Положенням «Про порядок реєстрації, видачі ліцензії, регулювання діяльності санаційного банку та нагляду за ним», затвердженим постановою Правління Національного банку України від 23.12.2011 р. № 471, визначено, що завданням оздоровчого банку, створеного на базі Родовід-банку, є проведення роботи з активами державних банків та банків, у капіталізації яких взяла участь держава, спрямованої на максимізацію надходжень від повернення цих активів [3]. Отже, регулятор акцентує на необхідності використання механізму госпітального банку для роботи з проблемними активами [4].

Розглянемо можливі варіанти функціонування такого механізму в українській банківській сфері. Для цього логічним є проведення аналізу використання механізму госпітального банку у світовій практиці.

На нашу думку, найбільш адаптованою до реалій розвитку вітчизняного банківського сектору є схема функціонування оздоровчого банку, що була реалізована в Німеччині у 2009–2010 роках. Основні переваги цієї моделі зумовлені подібністю, на наш погляд, фундаментальних принципів побудови німецького та українського банківських секторів. Насамперед маємо на увазі переважну орієнтацію фінансової системи на банківський сектор з незначним впливом фінансових посередників небанківського типу (банкоцентрична фінансова система). Обов'язковість зворотного викупу проблемної заборгованості в оздоровчого банку стимулює комерційні банки до зваженішої позиції щодо ідентифікації проблемних кредитів та мінімізує так званий «моральний

ризик». Встановлення порівняно справедливої ціни продажу активів оздоровчому банку (шляхом коригування розміру дисконту боргових цінних паперів) зумовлює компромісний варіант між обсягом державних видатків та забезпеченням необхідного рівня зростання капіталізації з метою поліпшення фінансового стану банку. Серед основних перепон варто виокремити потенційно низьку ефективність використання державних коштів, спрямованих на вирішення проблеми активів, та незначний рівень стягнення проблемної заборгованості внаслідок недосконалості системи захисту кредиторів.

Аналізуючи проблему низької якості активів як фундаментальної причини виникнення кризи у банківській системі, було виявлено доцільність використання оздоровчого банку як механізму роботи з проблемною заборгованістю комерційних банків. За результатами аналізу іноземного досвіду запропоновано адекватну сучасним реаліям вітчизняного ринку схему функціонування такої установи.

Основними перевагами використання зазначеного механізму роботи з проблемними активами є можливість розформування резервів шляхом усунення проблемних кредитів із балансу банку, відсутність витрат на непрофільну діяльність заборгованості, підвищення рівня ліквідності банку за умови надходження коштів від продажу активів [5, с.160].

Принциповою умовою є комплексність і послідовність реалізації заходів з антикризового управління. Зокрема, недостатньо зважений підхід до вирішення питання наявності в банку проблемних кредитів може знизити ефективність заходів щодо рекапіталізації банків.

Література

1. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework. – Офіційний веб-сайт Банку міжнародних розрахунків (Базельський Комітет з питань банківського нагляду при

Банку міжнародних розрахунків). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs107.htm>.

2. Васильченко З., Васильченко І. Деякі аспекти методологічної основи розробки антикризових заходів у банку // Банківська справа. – 2012. – № 2. – С. 70–79.

3. Офіційний веб-сайт ПАТ «Родовід-банк». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rodovidbank.com/ukr/finreports>.

4. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок реєстрації, видачі ліцензії, регулювання діяльності санаційного банку та нагляду за ним» від 23.12.2011 р. № 471. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/9-12>.

5. Коваленко В.В., Крохмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: Монографія. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 198 с.